

Lovforslag nr. L 188. Fremsat den 19. februar 1986 af undervisningsministeren

Forslag

til

Lov om statens uddannelsesstøtte

Kapitel 1

Støtteformer og støttebeløb

§ 1. Staten giver uddannelsesstøtte til uddannelsessøgende i form af stipendium, statslån og statsgaranti for studielån i banker og sparekasser m.v. (pengeinstitutter) i Danmark.

§ 2. For et helt støtteår kan den uddannelsessøgende højst få følgende beløb i uddannelsesstøtte (støtterammen):

1) Uddannelsessøgende på 18-21 år	37.900 kr.
2) Uddannelsessøgende på 22 år og derover	42.200 kr.

Stk. 2. Støtteåret går fra 1. august til 31. juli.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om det antal ungdomsuddannelser, den enkelte kan få støtte til, om den tid, hvori uddannelsessøgende i videregående uddannelser kan få de forskellige former for støtte, om beregning af støtte for mindre end et år og om betingelserne for at være hjemmeboende og udeboende.

§ 3. For et helt støtteår kan den uddannelsessøgende højst få følgende stipendium:

1) Hjemmeboende	15.300 kr.
2) Udeboende i ungdomsuddannelse	25.100 kr.
3) Udeboende i videregående uddannelse på 18-21 år ...	25.100 kr.
4) Udeboende i videregående uddannelse på 22 år og derover	20.400 kr.

Stk. 2. Uddannelsessøgende, der efter det fyldte 22. år begynder sin første videregående uddannelse, og som er udeboende, kan dog i det første studieår få et stipendium på højst 25.100 kr.

Stk. 3. Uden for støtterammen kan den uddannelsessøgende få stipendium som hjælp til dækning af en undervisningsafgift, svarende til 85 pct. af den faktiske undervisningsafgift, dog højst 13.500 kr.

§ 4. Den uddannelsessøgende kan få et statslån, der udgør 50 pct. af stipendiet i henhold til § 3, stk. 1 og 2.

§ 5. For et helt støtteår kan den uddannelsessøgende højst få statsgaranti for studielån i pengeinstitutter op til støtterammen, jfr. § 2, stk. 1, med fradrag af stipendium tildelt i henhold til § 3, stk. 1 og 2, og statslån.

§ 6. De i §§ 2 og 3 nævnte beløb reguleres på grundlag af reguleringspristallet for januar forud for hvert støtteår. Beløbene reguleres med samme procent som den, hvormed reguleringspristallet er ændret i forhold til et pristal på 146,3. Den nævnte procentvise regulering beregnes med én decimal. De efter procentreguleringen fremkomne beløb afrundes opad til nærmeste 100-kronebeløb.

Kapitel 2

Støttebetingelser

§ 7. Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte giver efter ansøgning uddannelsesstøtte til uddannelsessøgende, som

- 1) i Danmark gennemgår en uddannelse, der af undervisningsministeren er godkendt som støtteberettiget,
- 2) er fyldt 18 år,
- 3) er danske statsborgere eller i henhold til international overenskomst har ret til uddannelsess støtte på lige fod med danske statsborgere eller af undervisningsministeren i støttmæssig henseende ligestilles med danske statsborgere,
- 4) er studieaktive og
- 5) ikke får anden offentlig støtte, der tilsigter at dække leveomkostningerne.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om de i stk. 1 nævnte betingelser og kan herunder fravige betingelsen om, at uddannelsen skal gennemgås i Danmark.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om uddannelsess støtte til uddannelsessøgende, der får hjælp til uddannelsen i henhold til reglerne herom i § 42, stk. 1, i lov om social bistand, og kan herunder bestemme, at de ikke kan få statslån og statsgaranti for studielån i pengeinstitutter.

Kapitel 3

Trangsbestemmelser m.v.

§ 8. For at få maksimalt stipendium og statslån eller for at bevare stipendium og statslån, der er beregnet efter § 9, må den uddannelsessøgendes egenindkomst i støtteåret ikke overstige 33.300 kr. Beløbet forhøjes med 13.100 kr. for hvert af den uddannelsessøgendes børn, som er under 18 år eller mellem 18 og 20 år og under uddannelse. Er egenindkomsten højere, nedsættes stipendiet med det overskydende beløb, og statslån nedsættes til 50 pct. af stipendiet efter § 3, stk. 1 og 2.

Stk. 2. Egenindkomsten er enhver indkomst, der henføres til eller indgår i den skattepligtige almindelige indkomst med fradrag af stipendium efter denne lov og i øvrigt med fradrag efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren. I egenindkomsten indgår endvidere 75 pct. af den del af ansøgers skattepligtig nettoformue, der overstiger 41.700 kr. normalt pr. 31. december i det kalenderår, der ligger nærmest forud for støtteåret. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om fradrag i nettoformuen.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om opgørelse af egenindkom-

sten, herunder om opgørelse af egenindkomsten for uddannelsessøgende, som ikke har været støtteberettiget i hele støtteåret, og for uddannelsessøgende, der har indkomster og formuebeløb, der ikke er skattepligtige i Danmark.

Stk. 4. De i stk. 1 og 2 nævnte beløb reguleres efter reglerne i § 6.

§ 9. For uddannelsessøgende, som ikke er fyldt 20 år, beregnes stipendium og statslån ud fra forældrenes samlede socialindkomst for det kalenderår, der begynder i støtteåret.

Stk. 2. Socialindkomsten nedsættes med 16.600 kr. for hver af ansøgers søskende, der er under 18 år eller mellem 18 og 20 år og under uddannelse. Undervisningsministeren kan fastsætte regler herom.

Stk. 3. For at den uddannelsessøgende kan få maksimalt stipendium og statslån, jfr. dog § 8, må forældrenes socialindkomst efter stk. 1 og 2 ikke overstige 156.400 kr. Ved højere socialindkomst nedsættes stipendiet og bortfalder ved en socialindkomst på 256.200 kr., og statslån nedsættes til 50 pct. af stipendiet efter § 3, stk. 1 og 2.

Stk. 4. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om, at forældrenes socialindkomster ikke skal sammenlægges, om hvilken socialindkomst, der skal anvendes, når socialindkomsten ændres, om fravigelse af socialindkomsten, når forældrenes indkomst er faldet væsentligt, om indkomstgrundlaget for forældre med indkomster og formuebeløb på Færøerne og i Grønland og om indkomstgrundlaget for forældre med indkomster og formuebeløb, der ikke er skattepligtige i Danmark.

Stk. 5. De i stk. 2 og 3 nævnte beløb reguleres efter reglerne i § 6.

§ 10. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om fradrag i stipendiet for kost og logi, når den uddannelsessøgende har fået hel eller delvis fritagelse for betaling af opholdsudgifter.

Kapitel 4

Foreløbigt og endeligt stipendium og statslån

§ 11. Styrelsen for Statens Uddannelsess støtte udbetaler stipendium og statslån i støtteåret med foreløbige beløb, der for den enkelte så vidt muligt skal svare til det stipen-

dium og det statslån, der tildeles endeligt efter støtteårets afslutning.

Stk. 2. Udbetaling af foreløbige beløb i støtteåret sker på grundlag af oplysninger om forældreindkomst, om forventet egenindkomst, studieforhold, anden offentlig støtte m.v. Undervisningsministeren kan fastsætte regler herom.

Stk. 3. Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte kan standse eller ændre udbetalingen af de foreløbige beløb, hvis der i løbet af støtteåret sker ændringer i forhold, der kan få væsentlig betydning for støttetildelingen. Undervisningsministeren kan fastsætte regler herom.

Stk. 4. Foreløbige beløb, der er udbetalt for måneder, hvor den uddannelsessøgende ikke opfylder støttebetingelserne, kan kræves tilbagebetalt, før den endelige tildeling i henhold til § 12 finder sted. Undervisningsministeren kan fastsætte regler herom.

§ 12. Tildeling af stipendium og statslån sker endeligt efter støtteårets afslutning. For den del af støtteåret, hvor den uddannelsessøgende ikke er fyldt 20 år, beregnes stipendiet i forhold til forældrenes socialindkomst efter reglerne i § 9. Hvis støttebetingelserne i henhold til § 7 ikke har været til stede i hele støtteåret, nedsættes støttemaksimum forholdsmæssigt. For den del af støtteåret, hvor den uddannelsessøgende opfylder støttebetingelserne, beregnes stipendiet endvidere i forhold til den uddannelsessøgendes egenindtægt, beregnet efter reglerne i § 8. Undervisningsministeren kan fastsætte regler herom, herunder om opgørelsesmåden.

Stk. 2. Udbetalte foreløbige beløb, der ikke endeligt kan tildeles som stipendium og statslån, jfr. stk. 1, skal tilbagebetales.

Stk. 3. Ved støtteårets afslutning skal den uddannelsessøgende, som har modtaget beløb i støtteåret, meddele alle oplysninger, der er nødvendige for den endelige støttetildeling.

Stk. 4. Opfylder den uddannelsessøgende ikke oplysningspligten efter stk. 3, kræves de udbetalte foreløbige beløb tilbagebetalt. Kravet kan dog frafalde helt eller delvist, herunder hvis den uddannelsessøgende meddele oplysningerne, og det fremgår, at beløbene kan tildeles efter stk. 1.

§ 13. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om tilbagebetalingen efter § 11, stk. 4, og § 12, stk. 2 og 4. Beløb, der skal tilbagebetales, forrentes fra den 1. i måneden efter kravets fremsættelse. Gælden til enhver tid forrentes med årligt 1 pct. over den til enhver tid fastsatte officielle diskonto.

Stk. 2. Hvis den uddannelsessøgende ikke overholder vilkårene for tilbagebetalingen, kan gælden opsiges til skadesløs betaling.

Kapitel 5

Forrentning og tilbagebetaling af statslån

§ 14. Endeligt tildelte statslån, jfr. § 12, stk. 1, forrentes med virkning fra den 1. i måneden efter udbetalingstidspunktet. I uddannelsesperioden forrentes gælden til enhver tid med årligt 3 pct. under den til enhver tid fastsatte officielle diskonto. Derefter forrentes gælden til enhver tid med årligt 1 pct. over diskontoen. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om uddannelsesperioden, herunder om dens ophør, og om låntagers pligt til at give meddelelse herom.

Stk. 2. Tilbagebetalingen af statslån, herunder betaling af renter, skal normalt begynde 1 år efter udløbet af det støtteår, hvori uddannelsesperioden er ophørt. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om tilbagebetaling af statslån.

Stk. 3. Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte udreder stempelafgiften for statslån.

§ 15. Hvis statslånemodtageren ikke overholder lånets vilkår, herunder betaler forfaldne ydelser, kan gælden opsiges til skadesløs betaling.

Stk. 2. Kravet efter stk. 1 administreres af Kongeriget Danmarks Hypotekbank og Finansforvaltning, som søger det inddrevet hos låntagerne.

Kapitel 6

Statsgaranterede studielån

§ 16. Garanti for studielån i pengeinstitutter omfatter udover lånebeløbet de renter og omkostninger m.v., der følger af låneforholdet.

Stk. 2. Garantien ophører senest 15 år efter det tidspunkt, hvor den uddannelsessøgende har afsluttet eller afbrudt uddannelsen, jfr. § 17, stk. 1, nr. 2. Styrelsen for Statens

F.t.l. om statens uddannelsesstøtte

Uddannelsesstøtte kan forlænge garantien, når omstændighederne taler herfor.

§ 17. For studielån efter § 16 gælder følgende vilkår:

- 1) Lån ydes til favørrente.
- 2) Tilbagebetalingen af det statsgaranterede lån inklusive renter og omkostninger m.v. skal normalt påbegyndes 1 år efter det tidspunkt, hvor låntageren afslutter eller afbryder sin uddannelse. Hvis låntageren senere påbegynder eller genoptager en uddannelse, udsættes tilbagebetalingen normalt fra dette tidspunkt.
- 3) Tilbagebetalingen skal ske med passende rater i forhold til gældens størrelse og inden for garantiperioden.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om lånenes etablering og udbetaling, om ophør med udbetaling med statsgaranti og om administrationen af garantierne, herunder om den uddannelsessøgendes pligt til at give de oplysninger, der er nødvendige for støttetildeling og tilbagebetaling m.v.

§ 18. Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte indfrier på statskassens vegne de misligholdte statsgaranterede studielån.

Stk. 2. Indgår låntager ikke en tilbagebetalingsaftale, eller betaler låntager ikke aftalte ydelser til tiden, kan pengeinstituttet dog først kræve lånet indfriet, når pengeinstituttet og Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte forgæves har søgt at få låntager til at indgå aftale eller betale ydelser. Undervisningsministeren kan fastsætte regler herom.

§ 19. Indfrieede studielån administreres af Kongeriget Danmarks Hypotekbank og Finansforvaltning, som søger kravene inddrevet hos låntagerne.

§ 20. Pengeinstitutterne skal efter regler fastsat af undervisningsministeren give Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte oplysning om den statsgaranterede studiegyld for alle låntagere.

Kapitel 7

Særlige regler for Færøerne

§ 21. På Færøerne kan ydes støtte til uddannelsessøgende under 18 år, hvis undervis-

ningspligt er ophørt efter reglerne i stk. 2 og 3.

Stk. 2. Til elever i 8.-9. skoleår i kommunale skoler, private realskoler, gymnasieskoler og friskoler kan ydes stipendier af de færøske kommuner. Staten yder inden for et årligt fastsat beløb refusion med 25 pct. af de afholdte udgifter.

Stk. 3. Til øvrige uddannelsessøgende kan ydes stipendier efter regler fastsat af undervisningsministeren.

Kapitel 8

Administration, klageadgang m.v.

§ 22. Uddannelsesstøtten administreres af en institution under undervisningsministeriet, Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte, der ledes af en direktør.

Stk. 2. Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte kan hos skattemyndigheder og andre offentlige myndigheder indhente de oplysninger om den uddannelsessøgende og dennes forældre, der er nødvendige for beregningen af støtte og tilbagebetaling, herunder oplysninger om indkomst- og formueforhold. Undervisningsministeren kan fastsætte regler herom og kan herunder fastsætte hvilke oplysninger, der skal gives i elektronisk form.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om indhold og udformning af ansøgninger, lånedokumenter, garantierklæringer m.v., om udbetaling af støtte, om indbetaling til Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte, om hvilke oplysninger, der kan kræves skriftligt, samt om frister for ansøgninger, for indbetalinger og for meddelelser.

Stk. 4. Den uddannelsessøgende skal oplyse navn, adresse og personnummer ved ansøgning om uddannelsesstøtte og ved henvendelse i øvrigt i en sag til Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte. Uddannelsessøgende, der søger støtte efter § 9, skal endvidere oplyse forældrenes navn, adresse og personnummer.

§ 23. De enkelte uddannelsesinstitutioner bistår Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte i forbindelse med støttetildelingen. Uddannelsesinstitutionen kan til varetagelsen af opgaverne nedsætte et stipendienæv, hvor repræsentanter for lærere og uddannelsessøgende skal have sæde. Undervisningsministeren kan fastsætte regler herom.

§ 24. Undervisningsministeren kan ned sætte et råd, der skal have som opgave at rådgive ministeren i spørgsmål om uddannelsesstøtten.

Stk. 2. Medlemmerne, herunder formanden, beskikkes af undervisningsministeren for et tidsrum af fire år.

§ 25. Afgørelser truffet af Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte om

- 1) grundlaget for tildeling og beregning af støtte til en uddannelsessøgende og
- 2) en støttemodtagers tilbagebetaling af støtte

kan inden fire uger efter meddelelsen af afgørelsen indbringes for Ankenævnet for Uddannelsesstøtten af den, som afgørelsen vedrører. Ankenævnet træffer den endelige administrative afgørelse.

Stk. 2. Ankenævnet kan indtil 6 måneder efter meddelelsen af afgørelsen se bort fra overskridelsen af fristen, når overskridelsen af særlige grunde er undskyldelig.

Stk. 3. Ankenævnet består af en formand, der skal opfylde de almindelige betingelser for at kunne blive dommer, og to andre medlemmer. Undervisningsministeren beskikker medlemmerne for fire år. Genbeskikkelse kan finde sted.

Stk. 4. Undervisningsministeren kan fastsætte forretningsorden for ankenævnet.

Kapitel 9

Ikrafttrædelse m.v.

§ 26. Loven træder i kraft den 1. januar 1987 og har virkning fra den 1. august 1987.

Stk. 2. Lov om Statens Uddannelsesstøtte, jfr. lovbekendtgørelse nr. 456 af 12. august 1982, ophæves. De hidtil gældende regler finder fortsat anvendelse på støtte, der ydes før 1. august 1987. Reglen i § 25, stk. 3, finder dog anvendelse på støtte, ydet før 1. august 1987.

Stk. 3. Afgørelser, der meddeles efter 1. januar 1987, er omfattet af fristerne i § 25, stk. 1 og 2.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Gældende ordning

Det gældende uddannelsesstøttesystem er baseret på overvejelser og forslag vedrørende uddannelsesstøtten, der blev afgivet i august 1978 af Det centrale uddannelsesråd (CUR).

CUR havde fået til opgave at fremkomme med et forslag, der både kunne føre frem til et sammenhængende uddannelsesstøttesystem og et, som der hurtigt ville være mulighed for at realisere. Af den grund blev CURs forslag delt op i etaper, der kunne realiseres efterhånden.

Den 1. etape bestod i at forbedre støtteniveauet og især stipendiestøtten for udeboende uddannelsessøgende i ungdomsuddannelser. Man øgede endvidere muligheden for at få statsgaranterede lån, hvilket især berørte uddannelsessøgende i videregående uddannelser.

I 2. og 3. etape blev foreslået en nedtrapning af grænsen for forældreafhængigheden, samt yderligere forbedringer af stipendiesatserne.

Forslagene for 1. etape fandt udtryk i loven om Statens Uddannelsesstøtte, lov nr. 218 af 23. maj 1979, som ændret ved lov nr. 237 af 4. juni 1980 og lov nr. 265 af 16. juni 1980. Herefter bestod uddannelsesstøtten af transbestemte stipendier og af statsgaranterede studielån afhængig af de uddannelsessøgendes eller disses forældres økonomiske forhold. Loven medførte væsentlige forbedringer af stipendiestøtten for udeboende i ungdomsuddannelser og indførelse af en støtteramme, der kunne udfyldes helt eller delvist af statsgaranterede lån. Forslagene i de følgende etaper blev aldrig gennemført på grund af de meget væsentlige merudgifter.

Bl.a. den udvidede adgang for den enkelte uddannelsessøgende til at optage statsgaranterede lån medførte en kraftig stigning i optagelsen af statsgaranterede lån. For at afbøde disse virkninger blev ved lov nr. 291 af 9. juni 1982 etableret mulighed for at søge rentelette statslån, der på sam-

me måde som stipendierne blev transbestemte, og ved lov nr. 292 af 9. juni 1982 blev der indført mulighed for gældssanering i form af rentetilskud til personer med tyngende statsgaranteret studiegæld.

Principielle overvejelser

Støtteharmonisering – nedtrapning af grænsen for forældreafhængigheden

Der har i de senere år været iværksat flere bestræbelser på at harmonisere det offentlige ydelser til de unge i og udenfor uddannelsessystemet.

Overvejelserne om at harmonisere ydelserne til unge skal ses på baggrund af ønsket om at modvirke, at de unges valg af uddannelsesmæssig status påvirkes af kortsigtede økonomiske interesser. Med en harmonisering af ydelserne tilstræbes det således at fjerne de unges økonomiske incitament til at søge direkte fra grundskolen ud på arbejdsmarkedet, hvor løn og arbejdsløshedsunderstøttelse i øjeblikket er højere end løn og uddannelsesstøtte i mange erhvervskompetencegivende uddannelser.

For at fjerne dette kortsigtede økonomiske incitament (hvor den unge altså ikke tager hensyn til, at den kompetencegivende uddannelse ofte indebærer bedre fremtidige indkomstmuligheder) må man formentlig sigte mod, at alle unge uanset uddannelses- og beskæftigelsesvalg modtager stort set ens indkomst.

En arbejdsgruppe under finansministeriet med deltagelse af embedsmænd fra arbejdsministeriet, socialministeriet og undervisningsministeriet har søgt at analysere spørgsmålet og i en rapport af juni 1985 konkluderer man, at en harmonisering vil have størst mulig effekt på de unges uddannelsesmæssige valg, hvis de står over for ensartede støttevilkår i en så ung alder som muligt. Det må nemlig antages, at tilbøjeligheden til at søge ind i uddannelsessystemet falder med stigende alder og arbejdsmarkedsanciennitet. En nedtrapning af

grænsen for forældreafhængigheden vil betyde et vigtigt skridt i retning af ensartede støttevilkår.

Gennemgribende reform af uddannelsesstøtten

Knud Larsen-udvalgets betænkning

Knud Larsen-udvalget har i sin handlingsplan af januar 1985 for bedre balance på de langvarigt uddannedes arbejdsmarked stillet en række krav til uddannelsessystemet i forbindelse med dets omstilling og tilpasning til arbejdsmarkedet, som gør det nødvendigt, at især de længste videregående uddannelser effektiviseres. Generelt finder man, at uddannelsessystemet skal være mere flexibelt, og man finder, at der bør lægges større vægt på de korte og mellemlange uddannelser.

Hvis også de faktiske studietider for de lange uddannelser gøres væsentligt kortere, vil dette bervirke, at de unge kommer ud på arbejdsmarkedet i en yngre alder, hvilket vil have store beskæftigelsesmæssige fordele. Samtidig er de lange studietider ud fra mange hensyn belastende for de studerendes økonomiske og sociale forhold.

Udvalget peger på en reform af uddannelsesstøtten som økonomisk incitament til at opnå disse mål (omstillingen fra længerevarende til korterevarende uddannelser og effektivisering af de faktiske studietider ved de lange uddannelser), og foreslår,

- at studerende ved de videregående uddannelser tildeles de størst mulige stipendier i de første 3-4 år af uddannelsen
- at der derefter kan opnås studielån
- at stipendierne gøres uafhængige af forældreindtægten og er så store, at de i hvert fald kan dække den væsentligste del af de studerendes leveomkostninger.

Det er regeringens hensigt snarest muligt at foreslå en reform af statens uddannelsesstøtte, der giver de uddannelsessøgende et stærkt incitament til at bringe uddannelsen til afslutning, og dermed overgå til arbejdsmarkedet i en yngre alder, hvor beskæftigelsesudsigterne er bedst.

En sådan mere gennemgribende reform er imidlertid ikke indeholdt i nærværende lovforslag.

Lovforslaget

Det foreliggende lovforslag indebærer først og fremmest en *nedtrapning af den eksisterende forældreafhængighedsgrænse på 22 år til 20 år pr. 1. august 1987.*

Det foreslås endvidere, at alle hjemmeboende uanset alder får støtte efter samme sats.

Endelig foreslås en *internationalisering af uddannelsesstøtten*, således at der skabes bedre mulighed for, at uddannelsessøgende, der ønsker at uddanne sig i udlandet, kan få uddannelsesstøtte. Det vil være en forudsætning, at den udenlandske uddannelse er kompetencegivende eller medfører meritoverførsel til en kompetencegivende uddannelse i Danmark.

Lovforslaget indeholder, foruden de ovenfor beskrevne ændringer, en række præciseringer af den eksisterende lov og den deromkring opbyggede praksis, definitioner af begreber m.m., samt forenklinger, der vil kunne danne grundlag for bedre information og dermed en bedre betjening af de uddannelsessøgende.

Forslagets økonomiske og administrative konsekvenser

I støtteåret 84/85 blev tildelt 1910 mill. kr. i stipendier og 497 mill. kr. i statslån. I finansåret 1985 forventes udbetalt 1945,5 mill. kr. i stipendier og 467,4 mill. kr. i statslån (jan. 84-priser). Omregnes statslånekronerne til stipendiekroner efter konverteringsfaktoren 0,77, udgør den samlede statsudgift i finansåret 2305,4 mill. kr.

Merudgifter ved lovforslaget

I støtteåret 84/85 modtog knap 71.000 uddannelsessøgende under 22 år stipendium, mens kun ca. 16.000 fik tildelt statslån. Denne faktor har man indregnet i skønnet over merudgifterne i forbindelse med nedtrapningen af grænsen for forældreafhængigheden. De samlede merudgifter, beregnet i januar 85 priser fremgår af tabellen. Statslånebeløbene er i det følgende omregnet til stipendiebeløb ved at multiplicere statslånet med 0,77.

Nedtrapning af grænsen for forældreafhængigheden. Merudgifter fordelt på hjemme-udeboende og ungdomsuddannelser-videregående uddannelser (støtteår)

Mill. kr.	Samlet statsudgift	Ungdomsuddannelser	Videregående uddannelser
<i>21 årige</i>	89,2		
hjemmeboende	11,8	3,0	8,8
udeboende	77,6	26,8	50,8
<i>20 årige</i>	125,3		
hjemmeboende	33,8	16,2	17,6
udeboende	91,4	43,8	47,6
I alt	214,5	89,8	124,8

Merudgifterne i forbindelse med gennemførelse af nedtrapningen af grænsen for forældreafhængigheden til 20 år pr. 1. august 1987 vil udgøre ca. 215 mill. kr.

Samtidig med nedtrapningen ophæves aldersafhængigheden i støtten til hjemmeboende. Det drejer sig om hjemmeboende på 23 år og derover, der i 1985/86 får 1.700 kr. mere i stipendium end hjemmeboende, der er yngre. Merudgifterne til denne – meget begrænsede – gruppe af uddannelsessøgende udgør 5 mill. kr. årligt, som ifølge forslaget bortfalder fra støtteåret 1987/88.

Besparselsen på 5 mill. kr. vil blive anvendt til at udvide støttemulighederne for danske uddannelses-

søgende, der vil studere i udlandet.

Forslaget indeholder en række forenklinger af administrative rutiner, der vil kunne resultere i en bedre service over for de uddannelsessøgende, men vil ikke i øvrigt medføre væsentlige administrative konsekvenser. Der skønnes dog i 1987 at medgå et beløb på 100.000 kr. til dækning af udgifterne i forbindelse med ændringer i edb-programmer, som følge af lovforslagets gennemførelse.

Merudgifterne for staten ved gennemførelse af lovforslaget kan herefter på basis af den forventede udvikling i antallet af uddannelsessøgende på 18 år og derover anslås til følgende beløb (mill. kr. – januar 1985 priser):

Finansår	1986	1987	1988	1989
Merudgifter.....	0	92,4	223,0	225,6

Disse beløb medgår til nedsættelse af forældreafhængigheden samt til de som følge heraf nødvendige ændringer af edb-programmer.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1

Støtteformerne er de samme, som i den gældende lov, nemlig stipendier, statslån og statsgaranti for studielån i banker og sparekasser.

Ved lov af 24. april 1985 om banker og sparekasser m.v. er også andelskasser blevet omfattet af loven.

Til § 2

Til stk. 3

Der vil fortsat blive sondret mellem ungdomsuddannelser og videregående uddannelser. Der vil som hidtil være mulighed for at få uddannelsesstøtte til 3 ungdomsuddannelser. Også støtten til uddannelsessøgende i videregående uddannelser fortsætter som hidtil. Bemyndigelsesbestemmelsen

erstatte – i mere præciseret og konkretiseret form – den nugældende helt generelle bemyndigelsesbestemmelse i § 2, stk. 6, i gældende lov.

Til § 3

Det foreslås, at alle hjemmeboende uanset alder får samme sats. Der henvises til de almindelige bemærkninger herom.

Til stk. 3

Stipendium til hjælp til dækning af undervisningsafgifter opretholdes og ordningen fortsætter som hidtil.

Til § 4

Stipendium efter reglerne i § 3, stk. 3 og fradrag i stipendiet efter § 10 medfører ingen forhøjelse eller nedsættelse af statslånet.

Til § 7

I denne bestemmelse samles betingelserne for at modtage støtte i form af stipendium, statslån eller statsgaranterede studielån.

Til stk. 1, nr. 1

Efter forslaget vil samtlige betingelser for, at en uddannelse kan godkendes som støtteberettiget, blive fastsat i bekendtgørelsen. De krav, der efter de gældende regler skal være opfyldt for at en uddannelse skal kunne godkendes som støtteberettiget, opretholdes i det væsentlige.

1. Offentlig anerkendelse.

Det er en betingelse for at godkende en uddannelse som støtteberettiget, at den er en offentlig anerkendt ungdomsuddannelse eller videregående uddannelse og gives på offentligt anerkendte uddannelsesinstitutioner. En offentlig anerkendelse gives af den statslige myndighed, under hvis ressort uddannelsen henhører. Offentlig anerkendelse vil normalt foreligge i og med, at der i uddannelseslovgivningen er hjemmel til at tilbyde pågældende uddannelse i offentlig eller privat regie. Men det kan også foreligge i form af en særskilt bevillingsmæssig hjemmel til at yde statstilskud eller statsfinanciel støtte til driften af en privat institution, som tilbyder en nærmere defineret uddannelse.

Man vil dog også kunne åbne mulighed for støtte i særlige tilfælde til uddannelsessøgende i uddannelser, der ikke i øvrigt offentligt anerkendes, forudsat, at der kan skabes bevillingsmæssig hjemmel hertil.

2. Uddannelsens varighed.

Efter de gældende regler er det en betingelse for at godkende en uddannelse som støtteberettiget, at uddannelsen er af mindst 3 måneders varighed. Denne betingelse skal fortsat være gældende.

3. Uddannelsens tilrettelæggelse.

Uddannelsen skal fortsat være tilrettelagt på *heltidsbasis* og man agter ikke at ændre på den hidtidige praksis i forbindelse med afgørelsen af, hvad der betragtes som fuldtidsuddannelse. Efter de gældende regler har der været en undtagelse fra dette krav for arbejdsløse medlemmer af en A-kasse, der på grund af uddannelsen ikke kan få dagpenge. Disse arbejdsløse har hidtil kunnet få statsgaranterede lån. Især på baggrund af de specielle ordninger, der nu i henhold til arbejdsmarkedslov-

givningen gælder for ledige under uddannelse, foreslås denne bestemmelse afskaffet.

Man vil dog overveje, om der bør åbnes mulighed for at godkende visse deltidsstudier som støtteberettigede.

4. Uddannelser der er lønnede, delvis lønnede eller har indlagt lønnet praktik

Det vil heller ikke i fremtiden være muligt at godkende uddannelser, der er lønnede i hele uddannelsesforløbet, som støtteberettiget. Derimod vil der kunne ydes uddannelsesstøtte til uddannelser, der veksler mellem ulønnede og lønnede perioder f.eks. i form af lønnede praktikperioder.

Efter gældende regler kan der ydes uddannelsesstøtte til de ulønnede dele af en sådan uddannelse. For at forenkle tildelingen af uddannelsesstøtten i disse tilfælde, bør det overvejes, at lade uddannelser med kortvarige praktikperioder være støtteberettiget i hele uddannelsesforløbet, mod at lade den løn, som den uddannelsessøgende opnår i kraft af uddannelsen, blive indregnet i egenindkomsten, på samme måde som andre lønindtægter.

Til nr. 3

Statens uddannelsesstøtte er som udgangspunkt forbeholdt danske statsborgere. Andre landes statsborgere kan dog ligestilles med danske efter regler, der for tiden er fastsat i bekendtgørelse nr. 363 af 28. juli 1983 om uddannelsesstøtte til udlændinge m.v.

Til nr. 4

I gældende lov kræves foruden studieaktivitet, at uddannelsessøgende i videregående uddannelser skal være studieegnede. Da sondringen mellem studieaktivitet og studieegnethed har vist sig vanskelig i praksis, foreslås kravet om studieegnethed for uddannelsessøgende ved de videregående uddannelser ophævet, idet det må antages, at alle uddannelsessøgende, der optages ved en videregående uddannelsesinstitution, er studieegnede. I kravet om studieaktivitet ligger, at uddannelsen gennemføres indenfor en vis rimelig studietid. Studieaktiviteten bør konstateres af de respektive uddannelsesinstitutioner.

Til nr. 5

Bestemmelsen svarer til gældende regler og omfatter bl.a. uddannelsessøgende, som får folke- og førtidspension eller efterløn, eller som er omfattet af reglerne om elevstøtte i henhold til højskoleloven.

Til stk. 2

Efter de gældende regler kan danske uddannelsessøgende få uddannelsesstøtte til en uddannelse i et af de andre nordiske lande under samme betingelser som i Danmark. Udenfor norden er tildeling af uddannelsesstøtte endvidere betinget af, at den uddannelsessøgende gennemgår en uddannelse, som ikke findes i Danmark.

Som led i internationaliseringen af uddannelserne agter man at udvide adgangen til at give uddannelsesstøtten også til uddannelser i lande uden for Norden under forudsætning af, at den udenlandske uddannelse er kompetencegivende eller medfører meritoverførsel til en kompetencegivende uddannelse i Danmark.

Til stk. 3

Med bestemmelsen tilsigtes ingen umiddelbare ændringer.

Til § 8

Til stk. 1

For uddannelsessøgende på 20. år og derover vil i fremtiden kun deres egne indkomst- og formueforhold være afgørende for, om maksimalt stipendium og statslån kan opnås. Stipendium og statslån vil fortsat være transbestemt. For så vidt angår nedtrapningen af grænsen for forældreafhængigheden henvises til de almindelige bemærkninger herom.

For de 18-19-årige vil forældrenes indkomst- og formueforhold fortsat være afgørende for, om maksimalt stipendium kan opnås. Stipendiet kan derudover nedsættes på grund af den uddannelsessøgendes egne indkomst- og formueforhold.

En væsentlig ændring i forhold til den gældende lovs § 6, stk. 5 er fastsættelsen af et fikseret beløb (fribeløbet), som den uddannelsessøgende kan have som indtægt (indtægt + evt. formuetillæg) ved siden af det maksimale stipendium og statslån. Fribeløbet, der foreslås at være fælles for alle uddannelsessøgende, vil betyde en forenkling i forhold til den eksisterende ordning, hvorefter indtægtsmuligheden var afhængig af stipendiets størrelse. Den uddannelsessøgende vil herefter lettere kunne se, hvornår indtægtsgrænsen er nået og hvornår evt. for meget udbetalt støtte skal tilbagebetales som følge af overskridelsen af indtægtsgrænsen. Det valgte niveau for fribeløbet svarer til niveauet for egenindtægt for en udeboende i videgående uddannelse, der får maksimalt stipendium. Ændringen indebærer, at muligheden for ind-

tægt ved siden af maksimalt stipendium begrænses for visse grupper af uddannelsessøgende og udvides for andre. Fribeløbet forhøjes for hvert af den uddannelsessøgendes børn under 18 år eller mellem 18 og 20 år og under uddannelse.

Til stk. 2

Beregningsgrundlaget for udbetalingen af de foreløbige stipendie- og statslånebeløb svarer til gældende lov, hvorefter egenindtægten er den uddannelsessøgendes bruttoindkomst.

Da der ofte opstår spørgsmål om, hvorvidt en indkomststart er omfattet af egenindtægtsbegrebet, foreslås det, at man fastlægger indkomstbegrebet i loven. Man har valgt at medregne til indkomsten enhver indkomst, der henføres til eller indgår i den skattepligtige almindelige indkomst. Hermed har man valgt samme indkomstkompener, som danner udgangspunkt for opgørelsen af socialindkomsten. Da det ikke er tanken at anerkende andre fradrag end dem, man allerede kender i dag, vil der som hidtil være tale om et bruttoindkomstbegreb og det beløb, der er fastsat som fribeløb er fastsat under hensyntagen hertil.

Man vil fortsat godkende fradrag for selvstændige erhvervsdrivende for visse udgifter, som er snævert forbundet med at erhverve, sikre og vedligeholde indkomsten.

Stipendier, herunder stipendier og legater som hjælp til dækning af undervisningsafgifter og legater som hjælp til dækning af studierejser og studieophold, indgår ikke i egenindkomsten, og det foreslås endvidere, at andre indkomster efter nærmere regler fastsat af undervisningsministeren kan holdes uden for egenindkomsten, f.eks. som efter gældende praksis bistandshjælp, lejværdi af egen bolig, rentetilskud i henhold til loven om gældssæring af statsgaranteret studielån m.v.

I egenindkomsten indgår som hidtil et tillæg på 75 pct. af den del af den uddannelsessøgendes nettoformue, som overstiger et vist beløb. Med henblik på en forenkling af opgørelsen af egenindkomsten foreslås opgørelses tidspunktet fastlagt til 31. december nærmest forud for støtteåret. Det tilsigtes herved at lægge den til skattemyndighederne oplyste formue til grund.

Til § 9

Til stk. 1

Som nævnt i bemærkningerne til § 8 er støtte i form af stipendium og statslån afhængig af den uddannelsessøgendes egne indkomst- og formueforhold. For uddannelsessøgende under 20 år er

stipendium og statslån desuden afhængig af forældrenes socialindkomst.

Beregningsgrundlaget for tildeling af stipendium og statslån svarer til gældende lov, jfr. dog bemærkningerne til stk. 2. Efter forslaget er det socialindkomsten korrigeret efter denne lov på beregningstidspunktet, der lægges til grund.

Til stk. 2

Efter forslaget følger aldersgrænsen grænsen for forældreafhængigheden. Det er ikke længere afgørende, om søskende under uddannelse selv har de fornødne indtægter.

Til stk. 4

Som hidtil vil der være adgang til at få støtten reguleret, hvis forældrenes socialindkomst har ændret sig væsentligt, herunder eventuelt at få støtten beregnet på grundlag af de aktuelle indkomstforhold.

Der vil blive fastlagt nærmere regler for opgørelsen af indkomst og formue for forældre på Færøerne og i Grønland, og af indkomst og formue for forældre med bopæl i udlandet m.v.

Til § 10

Bestemmelsen om fradrag i stipendiet for kost og logi, når den uddannelsessøgende har fået hel eller delvis fritagelse for betaling af opholdsafgifter svarer til gældende regler. Bestemmelsen omfatter nedsat betaling for eller tilskud til hel eller delvis dækning af opholdsudgifterne på bl.a. skolehjem, kostafdelinger m.v. tilknyttet handelskoler, tekniske skoler, sygeplejeskoler, søfartsskoler m.v.

Til § 11-13

Nogle støttebetingelser og trangsbestemmelser vil ikke være endeligt afklaret inden støtteårets afslutning, eller vil i nogle tilfælde kunne ændre sig i løbet af støtteåret. Det gælder spørgsmålet om størrelsen af den uddannelsessøgendes egenindkomst, som først kan opgøres, når støtteåret er slut, den uddannelsessøgendes ændring i status som hjemmeboende eller udeboende, afbrydelse af uddannelsen, manglende opfyldelse af kravet om studieaktivitet m.v. Man har derfor valgt at udbetale stipendium og statslån med foreløbige beløb i støtteåret, og den endelige tildeling sker, når støtteåret er gået.

Foreløbige beløb, der er udbetalt i tilfælde, hvor det viser sig, at den uddannelsessøgende i løbet af støtteåret ikke længere opfylder støttebetingelserne,

f.eks. afbryder uddannelsen eller får orlov, skal tilbagebetales med det samme. Der er her tale om helt klare tilbagebetalingskrav, der ikke behøver at afvente den endelige opgørelse af den trangsbestemte støtte, og det vil ofte være en fordel for den uddannelsessøgende i andre forbindelser at kunne henvise til, at uddannelsesstøtten er krævet tilbagebetalt.

I de bestemmelser, der skal fastsættes af ministeren, vil det blive nærmere fastlagt, hvilke oplysninger den uddannelsessøgende skal give administrationen i støtteårets løb, og dermed også hvilke ændringer af de foreløbige beløb, der vil blive foretaget i løbet af støtteåret.

Ændringer, der er sket i årets løb, og som der ikke er korrigeret for, tages i betragtning ved den endelig beregning og tildeling. Opgørelsen sker på objektivt grundlag. Det er forholdene, som de foreligger oplyst ved støtteårets afslutning, som lægges til grund.

Tilbagebetalingsreglerne må sigte mod en så hurtig tilbagebetaling som mulig. Er den pågældende fortsat under uddannelse og får uddannelsesstøtte, eller hjælp i henhold til lov om social bistand el. lign. kan der tages hensyn hertil.

Til § 14

Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte udreder som hidtil stempelafgift af udbetalte statslån.

Til § 15

Efter praksis opsiges statslånet først, når lånemodtageren er blevet rykket. Man annullerer endvidere i særlige tilfælde opsigelsen, hvis der efter Styrelsen for Statens Uddannelsesstøttes bedømmelse foreligger undskydelige momenter.

Til § 17

Der har ikke tidligere været fastsat bestemmelser om rentens størrelse og om afdragsvilkår. Under hensyn til formålet med lånene og til den sikkerhed i form af statskaution, der stilles for lånene, finder man det rimeligt at stille krav til pengeinstitutterne om, at lånene skal ydes til en rente, der er gunstigere end renten for privat kautionerede lån, og at afviklingsraterne fastsættes under hensyn til gældens størrelse, og således at gælden kan tilbagebetales inden for garantiperioden.

Til § 18

For at begrænse indfrielseerne finder man det ønskeligt at få fastsat bestemmelser om fremgangsmåden ved rykning af låntager og i øvrigt om proceduren for indfrielseerne. Inden regler herom fastsættes vil de blive forhandlet med pengeinstitutternes organisationer.

Til § 20

Med bestemmelsen tilsigtes ingen umiddelbare ændringer i den måde, hvorpå pengeinstitutterne i flere år har givet deres oplysninger. Oplysninger skal fortsat gives i en form, der er egnet til elektronisk databehandling og indeholde f.eks. låntagers personnummer, pengeinstituttets registreringsnummer, låntagers kontonummer, samt oplysning om der er truffet aftale om tilbagebetaling af gælden. Man foreslår, at indberetningen sker pr. 31. dec.

Til § 21

Svarer til gældende lov.

Til § 22

Man har fundet det hensigtsmæssigt at ændre institutionsnavnet til Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte i stedet for som hidtil at have sammenfald mellem ydelsen (statens uddannelsesstøtte) og institutionsnavn (Statens Uddannelsesstøtte).

I øvrigt indeholder bestemmelsen bemyndigelse for undervisningsministeren til at fastsætte regler, der er nødvendige i forbindelse med administrationen af uddannelsesstøtten.

Til § 23

Efter gældende bestemmelse kan der til bistand for Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte ved de enkelte institutioner nedsættes stipendienævn, hvori repræsentanter for lærere og uddannelsessøgende skal have sæde. Denne ordning foreslås videreført, men således, at det fremover bliver en institutionsopgave at bistå Styrelsen, for Statens Uddannelsesstøtte med information, indkaldelse og gennemgang af ansøgninger, oplysninger om uddannelsesforhold m.v. De fleste institutioner har i forvejen påtaget sig disse opgaver, og der vil derfor ikke blive tilført institutionerne flere ressourcer som følge af bestemmelsens gennemførelse.

Til § 25

Der foreslås indført en frist på fire uger for indbringelse af en sag for Ankenævnet for Uddannelsesstøtten. Der er dog i stk. 2 indsat en bestemmelse om, at ankenævnet i visse tilfælde inden for en frist på seks måneder kan se bort fra overskridelser af fristen.